मेदिनिः । २चतुष्पाज्जातौ च पुंस्त्री "कमण्डलुगद्दय-तुष्पादज्जातिभेदः" सि०कौ० । तस्यापत्यम् चतुष्पाद्भ्यो ढञ्" पा० ढञ् "लोपोऽकद्भ्वाः" पा० ढलोपः । कामण्डलेय तदपत्ये पुंस्त्री । तस्य कर्म भावो वा युवादि०अण् । कामण्डलव तद्भावे तत्कर्मणि च न० ।

कमण्डलुतरु पु० कमण्डलुस्तदाकृतिस्तरुः कर्म० । १प्लवङ्गे रत्नमा० । कमण्डलुद्रुमादयोऽप्यत्र ।

कमन त्रि० कम–णिङभावे ताच्छील्ये युच् । १कमनीये अभिरूपे २कामुके च मेदि० । "कन्या कमना युवतिः" सि०कौ० । कमनच्छदः । "त्रिभुवनकमनं तमालवर्णं रविकरगौरवराम्बरं दधानम्" (वपुः) भाग० १,९,३१ । करणे युच् । ३कन्दर्पे । ४अयोकटाहे च पु० मेदि० । ५ब्राह्मणे पु०हेमच० । [हेमच० । स्त्रियां ङीष् ।

कमनच्छद पुंस्त्री कमनः सुन्दरः छदोऽस्य । १कङ्कपक्षिणि ।

कमनीय त्रि० कम–णिङभावे कर्मणि अनीयर् । १सुन्दरे, "रमणीकमनीयकपोलतले परिपीतपटीररसैरलसः" सा० द० टी० । "रुचिरं कमनीयतरा गमिता" माघः । २कामनायोग्ये वाञ्छनीये च । "अनन्यनारीकमनीयमङ्गम्" कुमा० । कमनीयस्य भावः "योपधात्गुरूपोत्तमाद्वुञ्" पा० वुञ् । कामनीयक तद्भावे न० ।

कमन्तक पु० कम–बा० भ स्वार्थे क । ऋषिभेदे तस्य गोत्रापत्यम् इञ् । कामन्तकि तद्गोत्रापत्ये पुंस्त्री बहुत्वे उपका० इञोलुक् । कामन्तकयः कमन्तकाः ।

कमन्ध न० जले रायमुकुटे परमतेनोक्तम् । तत्र हि कबन्धमिति स्वयं व्याख्याय कमन्धम् इति ममध्यपाठे कम् अन्धम् इति नामद्वयमेकीयमतेनोक्त्वा कमन्धमित्येक नाम परमतत्वेनोक्तम् ।

कमर त्रि० कम–णिङभावे अरच् । कामुके जटाधर०

कमल न० कम–इयादि०कलच् । १पद्मे तद्भेदे तद्व्यवभेदस्य च गुणादि भावप्र० उक्तं यथा

"कमलं शीतलं वर्ण्यं मधुरं कफपित्तजित् । तृष्णादाहास्रविस्फोटविषवीसर्पनाशनम् । विशेषतः सितं पद्मं पुण्डरीकमिति स्मृतम् । रक्तं कोकनदं ज्ञेयं नीलमिन्दीवरं स्मृतम् । धवलं कमलं शीतं मधुरं कफपित्तजित् । तस्मादल्पगुणः किञ्चिदन्यद् रक्तोत्पलादिकम् । मूलनालदलोत्फुल्लफलैः सप्तदिता पुनः । पद्मिनी प्रोच्यते प्राज्ञैर्विसिन्यादिश सा स्मृता । आदिशब्दान्नलिनी कमलिनीत्यादि । पद्मिनी शीतला गुर्वी मधुरा लवणा च सा । पित्तास्रकफतृड्दाहा वातविष्टम्भकारिणी । अथ नवपत्रादि । संवर्त्तिका नवदलं बीजकोषस्तु कर्णिका । किञ्जल्कः केशरः प्रोक्तः मकरन्दो रसः स्मृतः । मृणालं पद्मनालं स्यात्तथा बिसमिति स्मृतम् । संवर्त्तिका हिमा तिक्ता कषाया दाहतृट्प्रणुत् । मूत्रकृच्छ्रगुदव्याधिरक्तपित्तविनाशिनी । पद्मस्य कर्णिका तिक्ता कषाया मधुरा हिमा । सुखशैत्यकृत्स्वादुः तृष्णास्रकफपित्तनुत् । किञ्जल्कः शीतलो हृद्यः कषायो व्याहकोऽपि सः । कफपित्तप्रसादाहरक्तार्शोविषशोथजित् । मृणालं हृद्यमधुरं पित्तदाहास्रजिद्गुरु । दुर्जरं स्वादुपाकञ्च स्तन्यानिलकफप्रदम् । संग्राहि मधुरं रूक्षं शालूकमपि तद्गुणम्" । "नवावतारं कमलादिवोत्पलम्" रघुः । "प्रत्यूषेषु स्फुटितकमलामोदमैत्रीकषायः" "धारापातैस्त्वमिव कमलान्यभ्यवर्षन्मुखानि" मेघ० "अमलकमलराशेः" लीला० "न कमलं कमलम्भयदम्भसि" माघः । कमलयोनिः कमलासनः । २क्लोम्नि ३भेषजे ४सलिले ५ताम्रे हेम० ६मृगभेदे पुंस्त्री स्त्रियां ङीष् ७लक्ष्म्यां ८वरनाय्यां स्त्री मेदि० ।९सारसपक्षिणि अमरः कमलनामनामत्वात्तस्य स्त्रियां ङीष् । १०स्वनामख्याते जम्बीरभेदे स्त्री "रम्भाफलं तिन्तिडीकं कमलानागरङ्गकम् । फलान्येतानि भोज्यानि एभ्योऽन्यानि विवर्जयेत्" तन्त्रसा० गुरुस्मरणनियमे । तद्गुणाश्च भावप्र०उक्ता यथा । "मिष्टनिम्बूफलं स्वादु गुरु मारुतपित्तनुत् । गररोगविषध्वंसि कफोत्क्लेशि च रक्तकृत् । शोषारुचिप्रणाशार्द्दिहरं बल्यञ्च हृंहणम्" ११मिथिलास्थे नदीभेदे स्त्री । १२छन्दोभेदे स्त्री । तल्लक्षणं वृत्तरत्नावल्यां द्विधोक्तम् यथा "द्विगुणनगणसहितः सगणद्वय हि विहितः । फणिपतिमतिविमला क्षितिप ! भवति कमलेति" "वसुभिः प्रमिता सगणाविहिताः पुनरेकमितोनिहितोगुरुरन्ते । यदि सत्कवयोविलसन्मतयोऽभिधया कमलेति तदाकलयन्ते" (गोलापी) १३पाटलवर्णे १४तद्वति त्रि० । "शबलाय स्वाहा कमलाय स्वाहा पृश्नये स्वाहा तैत्ति० ७,३,१८,१ । अस्य गुणवचनत्वात् स्त्रियां बह्वादि० वा ङीष् । कमली कमलानां संघः खण्ड । कमण्डलखण्ड पद्मसंघे न० तस्य देशः युक्त० इनि । कमलिनी भावप्र० उक्तो बीजकोषादौ स्त्री "कमलिनीमलिना दिवसात्यये" उद्भटः । "उक्तोमलयताखेन लघुमध्ये स्फुरेद्गुरुः । सप्तदशाक्षरै-